

Dr. Veczkó József

M E G N Y I T Ó

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Csongrád megyei Szervezete nevében tisztelettel és szeretettel köszöntöm a VI. MŰVELŐDÉSELMÉLETI NYÁRI EGYETEM minden egyes hallgatóját. Külön is üdvözlöm azon elvtársakat, akik most hatodszor vesznek részt rendezvényünkön.

Bejelentem, hogy nyári egyetemünk létszáma 250 fő. Ez a létszám azt jelenti számunkra, hogy a közművelődés szakemberei elfogadták, egyetértettek elgondolásainkkal és fontosnak tartották az ezévi tematikát, amelynek összefoglaló címe: művelődésszichológia.

Korunkat atomkorszaknak szokás nevezni, ezzel tulajdonképpen az ember által létrehozott új energiaforrásról nevezik el évszázadunk második felét. Ugyanezen évtizedekre legalább ennyire jellemző az emberek művelődésének intézményes szintű szabályozása, éppen ezért századunk már említett időszakát a permanens művelődés korának is lehetne nevezni. Nap mint nap tapasztaljuk, hogy a közművelődés ügye, ezen belül az emberek önfejlesztésének segítése valóban az egész szocialista társadalom központi gondjává vált.

A társadalmaknak is megvan az a képességük, hogy szabályozzák önmaguk működését. Közismert, hogy az önszabályozás leglényegesebb eleme az érdekszférák felismerése és megfelelő cselekvésprogramok megfogalmazása. A párt közművelődési határozatában szocialista társadalmunk egyik alapvető érdeke összegeződött. Így mindenki számára világossá válhat, hogy az

emberek folyamatos önmegújításának, a társadalom általános és termelési kulturájának, továbbá életmódjának, izlésének, erkölcsi felfogásának, a szociális kapcsolatok kulturáltságának alakítása intézményes szinten a közművelődés feladatkörébe tartozik. Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy a legszebben megfogalmazott program is csak annyit ér, amennyit megvalósítanak belőle. Így a közművelődési határozat is csak annyiban válik élő társadalmi értékévé, a társadalmi önmegújítás eszközévé, amennyiben a közművelődés területén dolgozók az elméleti elképzeléseket napi programokká, programsorok rendszerévé tudják alakítani. Az utóbbi igény magas elméleti felkészültséget kíván a népművelőtől, hogy az elméleti általánosításokat megértve és adott szociális helyzetek kulturanalízisét is el tudják végezni.

A közművelődés területén dolgozók jól tudják, hogy a népművelési tevékenység az utolsó évtizedben vált tömegesen önálló szakmává. Egy népművelő egy évtizeddel ezelőtt is jól elláthatta feladatát, ha egy kis szervezőkészséggel rendelkezett és némi rutinnal tett szert. A szaktevékenységhez szükséges ismereteket általában közvetlen munkatapasztalatok átadásával és átvételével szerezték meg a népművelők. Ma már a legjobb szándéku spontaneitásra támaszkodó kezdeményezések sem járnak sikerrel, ha a népművelők tevékenységét nem szövi át a tudományos tudatosság. A művelődéstudományi és módszertani kutatások egyre szaporodó és egyre értékesebb eredményeinek felhasználása nélkül nem tudnak eredményesen bekapcsolódni az emberek művelődésirányításába. Valamennyiünk számára világos, hogy a kultúra kulturált terjesztésének feltételeit kell megteremteni.

Nyári Egyetemünk általános feladata éppen az, hogy mindazok, akik a közművelődés területén dolgoznak továbbképzésükhöz indítást, lehetőséget kapjanak. Az ezévi nyári egyetem speciális témát tűzött napirendre. Célunk az, hogy több oldalról megvizsgáljuk és bemutassuk a művelődési tevékenység néhány pszichológiai vonatkozását. A téma napirendre tűzését magunk is merész vállalkozásnak tartjuk. Bárki megkérdezheti, hogy van-e kidolgozott művelődéstudomány. Mindannyian tudjuk, hogy a tudományág gyermekcipőben jár. Azt is éreztük, hogy

a művelődésszichológia tétéles kifejtéséig nem várhatunk. Sürgetett bennünket a közművelődés kulturáltságának igénye és az egyre több tudományos részpublikáció megjelenése.

Az utóbbi években egyre több népművelőtől hallottuk az alábbiakat: ahogy a pedagógusok nem nélkülözhetik a lélektani ismereteket, a népművelők sem, hiszen különböző koru, foglalkozásu, eltérő műveltségű emberrel kell - bonyolult pedagógiai körülmények között - dolgozniuk. Mi méginkább megerősíthetjük a kételkedőket abban, hogy az általános lélektan ismeretén kívül szükségük van az életkorok pszichológiájára /fejlődéslélektan/, a művelődési folyamat oktatási és neveléslélektani vonatkozásaira, a szociálpszichológia alapjaira, a művészetpszichológia legalapvetőbb törvényszerűségeire. Gondolom, az is világos mindenki számára, hogy a nyári egyetem előadásai nem foghatják át a teljes, gazdag témakört. Ugyanakkor a szakemberek indítást adhatnak ahhoz, hogy a népművelők jobban építhessenek a pszichológiai tudományokra.

Nyári egyetemünk első témaköre a személyiség fejlődésével /szocializációjával/ kapcsolatos értelmezési megoldások bemutatása lesz. Megkíséreljük beigazolni, hogy az ember szocializációs változása nem fejeződik be a felnőttkor elérésével; tart az egész életen át. Az ember minden életszakaszban képes az önmegejítésre. A kérdés máris kézenfekvő: mi a művelődési intézmények szerepe az egyének szocializációjában. E témához kapcsolódik az életmód és a művelődés kérdése is.

Másik fontos témakör az egyes életszakaszok pszichológiai jellemzőinek bemutatása /ifju-, felnőtt-, öregkor/, hisz a népművelő mindig konkrét életkoru emberekkel találkozik, akiket ismernie kell. Az anyagokkal bánó, azt formáló emberek evidencia kérdése az adott anyagok tulajdonságainak ismerete. A megdöbbentő az, hogy az ember formálásával foglalkozó intézmények milyen kis mértékben támaszkodnak a fejlődéslélektani ismeretekre.

Harmadik nagyobb témacsoport az emberek, egyes rétegek, csoportok művelődésszükségletével és művelődési motivációival foglalkozik. A problémát igazán megérteni csak szociálpszichológiai alapismeretek birtokában lehetséges. A jelzett alapismereteket a közművelődés aspektusából vizsgáljuk. Ujszerű megközelítésben mutatjuk be a társadalmi átrétegződés pszichológiai problémáit.

Negyedik témacsoportban a művelődési befogadásról, a befolyásolásról, a meggyőzésről és a meggyőzés technikájáról szólnunk.

Az is világos, hogy a művelődési tevékenység kulcsembere a népművelő. Ezért is foglalkozunk a népművelő személyiségével /a népművelő valós és eszményi képe/ fontosabb magatartásformáival.

A tanulmányi jellegű tevékenység mellett használják ki a város nyújtotta kulturális lehetőségeket is.